

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2180/2023
03.07.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Општина ..., кога заступа Весна Момчиловић, адвокат из ..., против туженог „Салаш“ д.о.о. из Салаша, кога заступају Бранислав Никодијевић, адвокат из ... и Горан Петронијевић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1414/22 од 04.10.2022. године, у седници већа одржаној дана 03.07.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 1414/22 од 04.10.2022. године у другом, трећем и четвртном ставу изреке и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Зајечару П 317/18 од 15.05.2019. године, првим ставом изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да на име изгубљене добити за период од 17.09.2011. године до 31.11.2011. године и за 2012. годину и 2013. годину, од ратарске производње на површини од 87,58.56 ха, исплати износ од 6.206.392,30 динара са законском затезном каматом од 22.12.2018. године до исплате, док је преко досуђених а до тражених 11.043.300,44 динара и за законску затезну камату на досуђене износе за период од 18.06.2016. до 22.12.2018. године тужбени захтев одбијен као неоснован. Другим ставом изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да на име изгубљене добити од услужног рада комбајна за период означен у првом ставу изреке тужиоцу исплати износ од 4.240.626,30 динара са законском затезном каматом од 22.12.2018. године до исплате, док је захтев за исплату законске затезне камате за период од 18.10.2016. године до 22.12.2018. године одбијен као неоснован. Трећим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 573.956,08 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1414/22 од 04.10.2022. године, првим ставом изреке, усвојене су жалбе парничних странака и укинута пресуда Вишег суда у Зајечару П 317/18 од 15.05.2019. године. Другим ставом изреке обавезан је тужени да на име изгубљене добити за период од 17.09.2011. године до 31.12.2011. године и за

2012. годину и 2013. годину, од ратарске производње на површини од 87,58.56 ха, тужиоцу исплати износ од 42.000,00 динара са законском затезном каматом од 15.05.2019. године до исплате, као и да на име изгубљене добити од услужног рада комбајна за исти период тужиоцу исплати износ од 2.120.313,15 динара са законском затезном каматом од 15.05.2019. године до исплате. Трећим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев за разлику између тражених 11.043.300,44 динара на име изгубљене добити од ратарске производње и досуђеног износа од 42.000,00 динара, као и захтев за разлику између траженог износа од 4.240.626,30 динара на име изгубљене добити од услужног рада комбајна и досуђених 2.120.313,15 динара, као и за законску затезну камату на досуђене износе за период од 18.10.2016. године до 14.05.2019. године. Четвртим ставом изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 1.123.904,41 динар са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужени су благовремено изјавили ревизију из свих законом предвиђених разлога.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 са изменама и допунама) Врховни суд је нашао да су ревизије основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац има регистровано пољопривредно газдинство и власник је катастарских парцела .. и .., њиве прве класе, уписане у лист непокретности .. КО Осим свог земљишта, тужилац је у закуп узимао обрадиво земљиште од трећих лица, према судски овереним уговорима за ратарску 2008/2009 годину и за 2009/2010 годину. Укупна закупљена површина износила је 87.058,56 хектара, а висина закупа је била 200 до 220 евра по хектару годишње. На својим и на закупљеним њивама тужилац је гајио меркантивни усев шећерне репе, ливадског јечма, сунцокрета и кукуруза, за које културе је 2009. године Министарству финансија – Управи за трезор – Филијали Зрењанин поднео захтев за регресирање репроматеријала, док се захтев за регрес за 2010. годину односио на кукуруз и сунцокрет, за истоветну обрадиву површину.

Осим обрађивања и гајења наведених биљних култура на својој и на закупљеној земљи, тужилац је својим комбајном за сведоке ББ, ВВ, ГГ и ДД све до 2009. године обављао услужно комбајнирање пшенице, кукуруза и сунцокрета, на укупној површини од 264,4 хектара. У 2009. години тужилац је од туженог на јавној продаји купио комбајн и 3 хедера за износ од 400.000,00 динара. Како тужени купљену пољопривредну машину са прикључним деловима тужиоцу никада није испоручио, правноснажном пресудом Основног суда у Зајечару П 1179/12 од 14.08.2013. године тужени је обавезан да тужиоцу преда предмет купопродаје, које обавезе се може ослободити исплатом износа од 9.900 евра у динарској противвредности. У поступку Основног суда у Зајечару И бр.149/14, од туженог као извршног дужника је наплаћен износ од 1.147.092,91 динар.

Како је, у међувремену тужилац продао свој комбајн, а тужени му није испоручио купљени, тужилац је био онемогућен да обављао послове комбајнирања на

својој и на закупуљеној земљи и да остварује приход услужним комбајнирањем, због чега је тужбом у овој парници тражио обавезивање туженог на накнаду штете у виду изгубљене добити од ратарске производње за период од три године (од 17.09.2011. до 31.12.2013. године у износу од 11.043.300,44 динара, од услужног комбајнирања, који приход представља компензацију цене те тужиочеве услуге са услугом трећих лица у виду орања и сетве, а што износи 4.240.626,30 динара, као и у висини изгубљених субвенција у износу од 5.440.413,70 динара. Обим наведене изгубљене добити је утврђен вештачењем проведеним од стране Републичког завода за судска вештачења у Новом Саду.

Код овако утврђеног чињеничног стања другостепени суд је по жалбама парничних странака првостепену пресуду укинуо и тужбени захтев делимично усвојио, налазећи да је тужеников приговор подељене одговорности основан, јер је продајом свог расходованог комбајна у деловима, пре куповине комбајна од туженог, тужилац својеволјно себе довео у ституацију да остане без средства за рад, па сходно члану 266. став 1. ЗОО има право само на накнаду штете коју је тужени као дужник у време закључења уговора о купопродаји могао предвидети као могуће последице повреде уговорних обавеза, а на основу чињеница које су му биле или морале бити познате.

Осим тога, тај суд је закључио да су износи изгубљене добити утврђене вештачењем према чијем резултату је тужбени захтев дефинитивно опредељен, само оптимистично предвиђање добитка, а не обим изгубљене добити који се реално могао очекивати према разумној и објективној вероватноћи, па је тужбени захтев по прва два вида тражене изгубљене добити делимично усвојио.

Одлучујући о изгубљеној добити по основу субвенција другостепени суд је закључио да се у висини од по 12.000,00 динара годишње исте добијају према броју врста засејаних култура, па како је 2011. године тужилац је гајио само једну културу, а током 2012. године и 2013. године три културе, досуђен му је укупни износ од 84.000,00 динара.

Према становишту Врховног суда, другостепена одлука је донета уз погрешну примену материјалног права, због чега и чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Сагласно својој процесној дужности регулисаној чланом 7. став 1. и чланом 228. ЗПП, тужилац је на околност основа и висине свог потраживања приложио писане доказе везане за статус своје делатности у оквиру регистрованог пољопривредног газдинства, за површине земљишта које су у његовом власништву и које рентира ради узгајања пољопривредних култура, предложио је саслушање странака и сведока на околност услужног комбајнирања и врста биљних култура које је узгајао до 2010. године, који период је претходио овде спорном периоду од септембра 2011. до краја 2013. године. На основу тако употпуњене доказне грађе Републички завод за судска вештачења у Новом Саду је својим налазом утврдио висину изгубљене добити по сваком од истакнутих видова и за свој налаз је дао стручно образложење, али је другостепени суд резултат вештачења довео у сумњу, прво становиштем да за утврђење реалне висине изгубљене добити нема довољно елемената, јер су опредељени износи само оптимистично предвиђање добитка и друго, усвајањем приговора

подељене одговорности, од стране туженог истакнутог са образложењем да је комбајн продат тужиоцу био нефункционална машина коју је требало поправљати.

Према стању у списима и образложењу побијане пресуде следи да су приложени и предложени докази довољни за поуздан закључак да је тужилац своју и закупљену земљу обрађивао и од засејаних култура остваривао приходе, да је и после компензације услуге орања и сетве са његовом услугом комбајнирања трећим лицима од те своје услуге остваривао приход, те да је према постојећим прописима које регулишу државну подршку земљорадницима за сваку пољопривредну сезону имао право на субвенције које се, противно становишту другостепеног суда, на годишњем нивоу одобравају по хектару обрађене површине земљишта, а не по броју врста засејаних култура, на шта се ревизијом тужиоца основано указује.

Тужени је 2009. године комбајн продавао на јавној аукцији и према закљученом уговору о купопродаји био је дужан да га преда тужиоцу, који је исплатио купопродајну цену, што тужени није учинио и због чега је по правноснажној пресуди у извршном поступку тужиоцу исплатио примљени износ цене са законском затезном каматом и трошковима поступка. Околност да је постојећи тужиочев комбајн био некомплетан и да је захтевао извесне поправке не може бити од утицаја на оцену основаности приговора подељене одговорности, као ни околност да је тужилац у међувремену, непосредно након закључења уговора о купопродаји са туженим, свој комбајн продао. Комбајн је скупа пољопривредна машина и није реално очекивати да једно пољопривредно газдинство у нашој земљи поседује више комбајна, па се описано поступање тужиоца не може ценити као околност која оправдава уважавање приговора подељене одговорности.

Са наведених разлога, основано истицаних у тужиочевој ревизији, другостепена пресуда је, целисходности одлучивања ради, у целости укинута ради поузданог утврђења укупног износа накнаде штете по основу изгубљене добити за сва три вида настале штете – очекиване добити тужиоца од ратарске производње на својој и на закупљеној земљи, која према налазу установе за вештачење произилази из понуђених и приложених доказа и представља реално очекивани приход пољопривредног газдинства, затим од услуге комбајнирања које је према исказима саслушаних сведока тужилац за њих обављао у претходним годинама и од очекиваних субвенција за период од 17.12.2011. године до краја 2013. године, као вида државне подршке пољопривредних газдинствима, која се одобрава према површини обрађеног земљишта.

Када поступајући по датим смерницама разјасни све спорне околности за које је сходно члану 228. ЗПП тужилац понудио и предложио одговарајућа доказна средства предвиђена чланом 238, 244, 259. и 276. ЗПП, другостепени суд ће правилном применом материјалног права донети на закону засновану одлуку и за исту ће дати јасне и довољне разлоге.

Како одлука о трошковима зависи од дефинитивног исхода спора међу странкама, укинута је и решење о трошковима парничног поступка.

На основу изложеног, сходно члану 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић